

دهبی چاره‌نوسی کوردستان له شه‌ری ده‌سه‌لاتی شیعه و سونه‌ی عیراق جیابکریتته‌وه

ناسۆ کمال*

به روخاندنی مزگه‌وتی شیعه‌کان له سامه‌را و کوشتنی ده‌یان که‌س له‌شاره‌کانی به‌غداد و ترسی کوشتاری تر له‌نیوان خه‌لکانی شیعه و سونه‌دا و سه‌رتاپای شاره‌کانی ناوه‌راست و خواری عیراق، ئەم‌رۆ ناگری شه‌ری ده‌سه‌لات له نیوان هیزه شیعه و سونه‌کاندا کلپه‌ی سه‌ندوه. ئەمه‌ ئاکامی هه‌لبژاردنه‌کانی ئەم دواییه‌ی عیراق و شه‌ری یه‌کلاکردنه‌وه‌ی ته‌وازی نیوان هیزه شیعه‌کان و هیزه سونیه ناسیونالیسته‌کانه. ناینده‌ی ئەم شه‌ری ده‌سه‌لاته له سایه‌ی داگیرکاری ئەمریکا و ته‌وازی ئیقلیمی ده‌وله‌ته ناسیونالیسته عه‌ره‌بیه‌کان و هیزه و ده‌وله‌ته ئیسلامیه ده‌سه‌لاتداره‌کاندا دیارنی‌یه و ئەوه‌ی رۆشنه درێژه‌کیشانی ئەم شه‌ره‌ خویناویه ناو‌خۆیی‌یه‌یه که هه‌موو روخساریکی ژیان له عیراقدا ده‌سپرتته‌وه و تیرۆر و نائهنی ده‌بیته تاپۆی ناینده‌ی خه‌لکی عیراق.

هاوپه‌یمانی هیزه ئیسلامیه سونیه به‌عسیه‌کان به‌رنامه‌یان بۆ سه‌پاندنی ده‌سه‌لاتیان گواستنه‌وه‌ی شه‌ر و تیرۆری خۆیان به‌ ناو خه‌لک و دروستکردنی شه‌رێک له نیوان خه‌لکی سونه و شیعه‌دا. هیزه ئیسلامیه شیعه‌کانیش که به‌ناوی هه‌لبژاردنه‌وه‌ توانیویانه حکومه‌ت بۆ خۆیان پیاوان بکه‌ن و له رێگای ده‌سه‌لاتی میلیشیایی رهمیه‌ت پیدراویانه‌وه شه‌ری پاکتاوکردنی هیزه سونی و به‌عسیه‌یکان ده‌گه‌ن. ئەمه‌ به‌رنامه‌ی ئەم دوو هیزه و دوو به‌ره‌ ئیسلامی یه‌یه بۆ دیاریکردنی چاره‌نوسی ده‌سه‌لات له عیراقدا. ئەم دوو هیزه له ئیستادا رێگای پیکه‌یانی حکومه‌تی هاوبه‌شیان به‌بن به‌ست گه‌یشتوه و نه‌ هیزه شیعه‌کان رێگه‌ده‌ده‌ن سونه‌کان بینه‌ شه‌ریکی ده‌سه‌لات له‌گه‌ڵیاندا و بالاده‌ستی خۆیان له‌ده‌ست بدن و نه‌ هیزه سونیه‌کانیش به‌ مانه‌وه له ئۆپۆزیسیۆنی په‌رله‌مانی و په‌له‌دوویی له حکومه‌تدا رازی ده‌بن. ئەمه‌ سه‌ره‌رای ئەوه‌ی هه‌ردوولایان له‌سه‌ر داسه‌پاندنی قانون و ده‌ستور و ده‌سه‌لاتی ئیسلامی له عیراقدا سوورن و ئاکامی هه‌ر رێکه‌وتنیکیشیان له‌سه‌ر سه‌پنه‌وه‌ی هه‌ر تاییه‌تمه‌ندی و مافیکی خه‌لکی کوردستانه که وه‌زعی دیفاکتۆی ئەم‌رۆ هینابیتیه ئاراوه و سه‌پاندنی ده‌سه‌لات و ده‌ستوری ئیسلامی ئەم هیزانه به‌سه‌ر خه‌لکی کوردستاندا و دژایه‌تی و پیشیلکردنی مافی چاره‌نوس و سه‌ربه‌خۆیی کوردستان له لیستی سه‌ره‌وه‌ی به‌رنامه‌ی حکومه‌تی ئەم هیزانه‌دايه.

ئهم هیزانه نه‌ک هه‌ر به‌ درێژه‌دانی شه‌ری ناو‌خۆ و تیرۆریزم کاریگه‌ری خرابی سیاسی و ئابوری له‌سه‌ر وه‌زعی ئیستای کوردستان داده‌نیین، به‌لگو به‌رنامه و نه‌خه‌شیان بۆ کوردستانیش ژێرده‌سته‌کردنه‌وه‌ی به‌ره‌به‌ره‌ی سیاسی و ئابوری و قانونی خه‌لکی کوردستانه. به‌لام سه‌ره‌رای ئەم هه‌موو واقیعه‌ته پرمه‌ترسی و کۆنه‌په‌رستانه‌یه‌ی شه‌ری ده‌سه‌لاتی هیزه شیعه و سونه‌کان به‌سه‌ر خه‌لکی عیراق و کوردستاندا سه‌پاندویانه، هاوپه‌یمانیی کوردستانی یه‌کیتی و پارتی به‌رده‌وامن له درێژه‌پیدانی سیاسه‌تی پاشکۆکردنی کوردستان به‌ عیراقه‌وه. ئەم‌رۆ ژیان و چاره‌نوسی خه‌لکی کوردستان له‌لایه‌ن ئەمانه‌وه‌ گراوته‌ قوریانی مانه‌وه‌ی به‌شه‌ ده‌سه‌لاتی ئەم دوو حزبه‌ له‌و حکومه‌ته‌ کۆنه‌په‌رستانه‌یه‌دا و ته‌نانه‌ت بونه‌ته‌ ناوبژیوانی هیزه شیعه و سونه‌کان بۆ رێکه‌وتنیان له‌سه‌ر کۆنه‌په‌رستکردنی حکومه‌ت و ده‌ستور

له عیراقدا. ئەگینا له رازی کردنی دئی صالح موتلهگ و بهرەدی تەوافقی سونی و بەعسی له گەل ھاوپەیمانی شیعهدا چ دەستکەوتێک بۆ خەلکی کوردستان هەیه ،له کاتیکیدا هەردوو لایان زۆر بەناشکرا و بێپەردە باسی سەپاندنی حکومەتی عەرەبی و ئیسلامی بەسەر خەلکی کوردستاندا دەکەن.

دانیشتن و چاوەڕوانی لەسایە ئێم سیاسەتی پاشکۆکردنە کوردستانی یەکییتی و پارتیدا جگە له بەهەدەردانی ژیان و چارەنوسی خەلکی کوردستان نەبییت هیچی تر نییە. سەیرکەن چۆن لەم وەزعیەتی لکاندنەوی کوردستان بە عیراقەوه رۆژ بەرۆژ هێزە کۆنەپەرستە ئیسلامیەکانی کوردستان لەسایە داسەپاندنەوی دەستوری ئیسلامی له عیراقدا و نەبونی ئایندهیهک بۆ کوردستان و فەسادی ئیدارەکانی یەکییتی و پارتیدا سەریان بەرزکردۆتەوه و کەوتونەتەوه هەرپەشه له ئازادی رادەربەڕین و فەتوا دژی کەسانی سکۆلاری وەک مەریوان هەلهبجەیی و بەرپێخستنی خۆپیشاندانی کۆنەپەرستانە له هەولێر و بەرەبەرە گێرانیەوی دەسەلاتی تیرۆر و شەری دەورانی نەوه دەکانیان له کوردستان. ئەمە تەنها ئاکامیکی ئێم پاشکۆیەتیە کوردستان نییە و نابێت . درێژەکیشانی شەری ناوخۆ و دەسەلاتی هێزە شیعه و سونەکانی عیراق ، جگە لەوهی له باری ئابورییەوه کوردستانیش دەخاتە بەردەم برسیتی و گرانی و کۆنترۆلی میلیشیایی داهاتهکانی عیراق ، ھاوکات دەستی دەولەتان و هێزە ئیسلامی و عەرەبیەکانی ناوچەکش دەکاتەوه بۆ هااتنەناوهوه و هەرپەشە لەباربردنی وەزعی دیفاکتۆی کوردستان.

ئیمە له چەند سالی رابردوودا له کەمپین و کۆنگرەدی رفراندۆم بۆ سەر بەخۆیی کوردستاندا ، ئەم ئاکامانە پاشکۆکردنەوی کوردستانمان بە عیراقەوه خستۆتەروو و بۆ کۆتایی هێنان بە خەتەری درێژەپێدانی ئێم سیاسەتە یەکییتی و پارتیمان بۆ سەر ژیان و چارەنوسی خەلکی کوردستان کارمان کردووە. ئەمڕۆ جارێکی تر بانگەوازی خەلکی کوردستان دەکەین کە بۆ پاراستنی ژیان و چارەنوسی خۆیان لەم کۆپە شەری ناوخۆیە هێزە شیعه و سونەکانی عیراق دەنگ هەلێرن و له هەموو شوێنیکی و بەهەر شیۆهیهک دەتوانن نارهزایەتی خۆیان بەم پاشکۆکردنە کوردستان دەربرن و شیعیاری سەر بەخۆیی کوردستان و بەرپاکردنی فەوری رفراندۆم له کوردستاندا بەرزبکەنەوه.

* بەرپرس له کۆنگرەدی رفراندۆم بۆ سەر بەخۆیی کوردستان